

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų Sunkios astmos centrui – penkeri metai

KRISTINA BIEKŠIENĖ

LSMU MA Pulmonologijos klinika

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų (toliau – Kauno klinikų) Sunkios astmos centrui 2022 m. gruodžio 28 d. sukako penkeri metai.

Sunkia astma serga apie 3,7 proc. visų sergančiųjų astma. Visuotinėje astmos iniciatyvoje (angl. *Global Initiative for Asthma*) bei Lietuvos astmos diagnostikos ir gydymo rekomendacijose (2007 m. ir 2015 m.) sunkios astmos samprata, diagnostika buvo aprašoma labai glaustai, o sunkios astmos gydymo pasirinkimas – siųsti pacientą specialistui dėl pridedamojo vaisto ilgo veikimo muskarino receptorių blokatoriaus, antikūnų prieš imunoglobuliną E (anti-IgE) arba geriamųjų gliukokortikoidų arba kito gydymo paskyrimo.

2014 m. Europos respiratologų draugija (ERS) kartu su Amerikos krūtinės ląštos draugija (ATS) išleido bendras pirmąsias Sunkios astmos sampratos, diagnostikos ir gydymo gaires. Šių gairių parengimą ska-

tino naujų sunkios astmos diagnostikos ir gydymo galimybių – biologinės terapijos – sukūrimas. Sunkios astmos gydymo biologine terapija eros pradžia laikoma anti-IgE terapijos omalizumabu sukūrimas, į GINA įtrauktas dar 2006 m. Biologinė terapija antikūnais prieš interleukiną 5 (anti-IL-5) GINA atsirado tik po 10 metų (mepolizumabas – 2016 m., reslizumabas – 2017 m., benralizumabas – 2018 m.).

Lietuvos suaugusiųjų sunkios astmos diagnostikos ir gydymo rekomendacijos buvo paskelbtos 2017 m. Vėliau atsirado specializuoto sunkios astmos centro įsteigimo poreikis, nes sunkios astmos, gretutinių ligų, komplikacijų diagnostikai reikia specializuotų kvėpavimo sistemos ir kitų tyrimų, išsivysčius sunkiems, netgi gyvybei pavojingiems astmos paūmėjimams, būtinas intensyvus stacionarinis gydymas, o daugumoje Europos šalių sunki astma diagnozuojama ir pacientai gydomi specializuotuose sunkios astmos centruose. Todėl 2017 m. gruodžio 28 d. Kauno klinikų generalinio direktoriaus įsakymu įkurtas Kauno klinikų Sunkios astmos centras. Šis centras veikia prie Kauno klinikų Pulmonologijos klinikos. Sunkios astmos centro tikslas – inicijuoti, formuoti ir įgyvendinti kokybišką ir savalaikę sunkios astmos diagnostiką, gydymą Kauno apskrityje ir šalyje. Pagrindiniai centro uždaviniai yra teikti kvalifikuotą bei specializuotą medicinos pagalbą sergantiesiems sunkia astma, rengti diagnostikos ir gydymo metodines rekomendacijas, diegti naujus gydymo metodus, dalyvauti nacionaliniuose bei tarptautiniuose projektuose ir renginiuose. Kauno klinikų Sunkios astmos centro darbe, vykdant jam priskirtas funkcijas, dalyvauja ir kiti Kauno klinikų padaliniai: Ausų, nosies ir gerklės ligų, Imunologijos ir alergologijos, Gastroenterologijos, Reabilitacijos ir Vaikų ligų klinikos.

Kauno klinikų Sunkios astmos centre dirbantys gydytojai (iš kairės): Pulmonologijos klinikos vadovas prof. Skaidrius Miliauskas, doc. Deimantė Hoppenot, doc. Kristina Biekšienė, dr. Virginija Kalinauskaitė-Žukauskė, dokt. Jolita Palačionytė, prof. Kęstutis Malakauskas.

Organizuojant pacientų sveikatos priežiūrą, sudarytas ir įgyvendintas „žalias koridorius“, kuris padeda sunkia astma sergantiems pacientams greičiau patekti pas tretinio lygio pulmonologus, dirbančius Sunkios astmos centre, sudaryta pacientų priežiūros sistema. Sunkia astma sergantys pacientai aptariami sunkios astmos konsiliume ir stebimi pagal lėtinėmis ligomis sergančių pacientų registracijos planą.

2018 m. vasario 22 d. Kaune organizuota pirmoji sunkiai astmai skirta konferencija. Ši konferencija tapo kasmetine. Sunkios astmos konferencijose dalyvauja ne tik Lietuvos, bet ir Europos šalių sunkios astmos ekspertai: 2019 m. prof. R. Djukanovic (Jungtinė Karalystė), 2020 m. prof. M. Humbert (Prancūzija), prof. A. Altraja (Estija), 2021 m. prof. P. Howarth (Jungtinė Karalystė).

2018 m. vasario 7 d. Kauno klinikų Sunkios astmos centras prisijungė prie „ERS SHARP“ projekto (angl. *Severe Heterogeneous Asthma Research collaboration, Patient-centred*, liet. Sunkios heterogeni-

nės astmos bendradarbiavimo tyrimas, orientuotas į pacientą), o centro vadovė doc. Kristina Biekšienė buvo patvirtinta šio projekto Lietuvos nacionaliniu atstovu. ERS SHARP siekis yra gerinti sunkia astma sergančių pacientų gyvenimus, glaudžiai bendradarbiaujant pacientams, kliniciams, mokslininkams, farmacijos industrijai bei palaipsniui įsitraukiant ir politikams, taip pat pagerinti astma sergančių pacientų priežiūrą Europoje, paraleliai siekiant mokslo ir klinikinės praktikos sąveikos, greitinant mokslo pasiekimų įdiegimą į klinikinę praktiką. Kauno klinikų Sunkios astmos centras kartu su Respublikine Klaipėdos ligonine, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikomis prisijungė prie „SHARP CENTRAL“ registro ir jau įtraukė daugiau nei 110 sunkia astma sergančių pacientų. Taip Lietuvos atstovai aktyviai dalyvauja įvairiuose „ERS SHARP“ projektuose. Šiuo metu jau baigti šeši projektai, kurių rezultatai publikuoti tarptautiniuose moksliniuose leidiniuose, trys projektai – tęsiami.